

25.8.2021

## Osaamisen ennakointifoorumin ohjausryhmä

Aika	pe 18.6.2021 klo 10 - 12
Paikka	Teams-kokous
Kokouksen osallistujat	Petri Lempinen, opetus- ja kulttuuriministeriö (puheenjohtaja) Paula Merikko, Opetushallitus (varapuheenjohtaja) Jouko Hämäläinen, VM/Valtion työmarkkinalaitos Mikko Vieltojärvi, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry Ainomaija Rajoo (poissa: Antti Hallia), SAMOK ry/SYL ry Matti Sarén, ARENE ry Henriikka Mastokangas OSKU ry/SAKKI ry (poissa: Aino Pohjavirta), Lauri Kurvonen, OAJ Marja Vartiainen, Suomen Yrittäjät ry Kristiina Mäkelä, UNIFI ry Emmi Venäläinen, Akava ry Antti Koskela, STTK ry Marja Pesonen, Kirkon työmarkkinalaitos Kirsi Rasinaho, SAK ry Kirsi Hiltunen, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) Sanja Mursu, KT Kuntatyönantajat Susanna Aro, MTK Saku Lehtinen, AMKE ry Hanna Hämäläinen, TEM Rosa Tuomi/Uudenmaan liitto Kari Nyysölä, OPH (asiantuntija) Jukka Lehtinen, opetus- ja kulttuuriministeriö (sihteeri) Tarmo Mykkänen, opetus- ja kulttuuriministeriö (sihteeri) Ilmari Hyvönen, opetus- ja kulttuuriministeriö (sihteeri) Ulla Taipale-Lehto, Opetushallitus (sihteeri)

### 1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen 10.02

### 2 Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Esityslista hyväksyttiin muutoksitta kokouksen työjärjestyksiksi.

Liite 5:n osalta todettiin, että asiakirja ei ollut sähköpostin liitetiedostona mutta löytyy verkosta ja siihen oli linkki esityslistassa

### 3 Esittäytyminen

Käytiin läpi esittäytymiskierros.

Todettiin, että Ainomaija Rajoo sijaistaa Antti Hallia ja Todettiin että Henriikka Mastokangas sijaistaa Aino Pohjanvirtaa

Senja Mursu totesi, että joutuu poistumaan noin klo 11

### 4 Ohjausryhmän asettamispäätöksen läpikäynti (liite 1)

Puheenjohtaja esitteli asettamispäätöksen lyhyesti. Asiasta ei syntynyt keskustelua.

### 5 Yleiskeskustelu tulevasta ennakoititoimikaudesta ja evästyksistä edellisestä kaudesta

Käytiin keskustelu viime kauden kokemuksista ja tulevasta kaudesta. Esiin nousi seuraavia näkökohtia

- Tiedon levittämisen ja hyödyntämisen tärkeys on keskeinen tärkeä oppi viime kaudelta. Tiedotus ja näkyvyyden lisääminen tärkeää.
- Vuorovaikutus ryhmien ja ohjausryhmä välillä on tärkeää,
- On tärkeä seurata tiiviisti foorumin toimintaa (ryhmät) ja tehdä muutoksia tarpeen mukaan
- Uusille jäsenille suositeltiin korttipakkojen läpikäynti (määrällinen että sisällöllinen koulutustarve)
- Tulevan toiminnan kannalta tärkeä seurata korkeakoulusektorin digivisio, kaikkia koulutusasteita koskeva jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus, KOSKI-palvelun jatkokehitys ja osaamiseen liittyvien ja muiden tietovarantojen kehittäminen ja laajeneminen. Tietomassojen hyödyntäminen laajenee monilla yhteiskunnan alueilla ja on tärkeä miettiä, miten ennakoitityössä osataan ottaa näitä käyttöön. Ennakoinnin uudet työkalut, mm. tekoäly nousivat esiin. Esiin nostettiin myös avoimuuden lisääminen – lähtökohtana että tuotettu tieto kenen tahansa saataville tieto mahdollisimman laajasti. Tiedon ajantasaisuus ja reaaliaikaisuus tavoitteena on haaste.
- Tärkeää muistaa, että foorumi ei aloita puhtaalta pöydältä eli paljon on tietoa. Esille nousi mm. Owalin tekemä arvio viime kaudesta ja OPH:n aineistot hyviä. Myös jo tuotettujen aineistojen analyysi tärkeää. Hyvää materiaalia on paljon ja sitä pitäisi täysimääräisesti myös hyödyntää.
- Keskipitkän aikavälin ennakkoinnin kehittäminen erityisen tärkeää
- Hyvänä pidettiin ryhmän koon kasvattamista. Rinnalla menevä OPH:n juna on tärkeä huomioida. ryhmät voivat rinnalla tuoda esille omia asioitaan mukaan työhön.
- Aloitteet voivat olla merkittäviä. esim. biotalousalojen liiketoimintaosaamisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen arvioiminen.
- Odotukset ovat erittäin korkealla ja tämä on jopa ongelma, jos odotukset voivat olla epärealistisen korkealla. Osaavan työvoiman saatavuus on merkittävin kysymyksiä yrityksille ja huoli työvoiman saatavuudesta on suuri. Väestökehitys ja työvoimatarve yhdessä haastavia sekä yksityisen että julkisen sektorin tehtävien kannalta. Tilanteen haasteena on, että kokeiluihin ei ole oikein varaa, vaan pitäisi saada tuotettua juuri sitä osaamista mitä tarvitaan. Reaaliaikaisempi tietovarantoihin perustuva tieto voisi tässä auttaa.
- Ennakointiryhmien yhteistyön ja tiedonvaihdon tärkeys iso asia.

- Korkeakoulutuksen näkökulma noussut esiin paremmin viime kaudella. Pitäisi lisätä ehkä vieläkin.
- Teknolgia-neuvottelukunnan uusi raportti julkaistu. Se nostaa saaminen aivan keskeiseksi kysymykseksi. Raportin mukaan teknologia-alan osaamistarpeet nousussa. Näkökulmia ovat tiedon reaaliaikaisuus, yritysten näkökulma ja kv-osaajat.

Puheenjohtaja summasi, että olennaisia asioita tällä kaudella ovat

- Ennakoinnin laajentuvat tietolähteet ja data sekä avoimuus.
- Näkyvyys ja viestintä - miten viestitään ennakointifoorumina. Iso otos vaikuttajatahoista mukana ja on tärkeää että osalliset osaavat hyödyntää tuloksia vaikuttajaviestinnässä ja muussa viestinnässä.
- Yhteistyö foorumin sisällä, mutta myös kaikkien mahdollisten muiden tahojen kanssa.
- Uutena toimijan kentällä *Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus*, ja sen rooli toiminnassa. Myös muitakin tiedontuottajia on ja pitää miettiä miten heitä otetaan mukaan "ennakointiperheeseen"

**Merkittiin tiedoksi käyty keskustelu.**

## 6 Osaamisen ennakointifoorumin toimintasuunnitelma (liite 3) ja ennakointiryhmien työsuunnitelmien ohjeistus

### **Materiaali**

- Toimintasuunnitelmaluonnos vuosille 2021- 2024 (liite 3)
- Ennakointiryhmien työsuunnitelmien ohjeistus

### **Käsittely**

- Ulla Taipale-Lehto esitteli suunnitelman toimintasuunnitelman ja esityksiä ennakointiryhmien työsuunnitelmien ohjeistuksista
- (Senja Mursu poistui 10.46)

### **Päätettiin**

- työsuunnitelmien laatimisen aikataulusta esityksen mukaan
- ennakointiryhmien työsuunnitelmiin kirjattavista asioista esityksen mukaan
- että ennakointifoorumin toimintasuunnitelman tämän hetken luonnoksesta lähetetään vain aikatauluosio ryhmille tiedoksi suunnittelun tueksi

Lisäksi nostettiin esiin, että ennakoinnin vaikuttavuus huomioidaan suunnitelmien laatimisessa ja todettiin, että sihteeristö ottaa asian huomioon jatkovalmistelussa.

## 7 Opetushallituksen ennakointisuunnitelma/Kari Nyssölä

### **Materiaali**

- Ennakointisuunnitelman luonnos (liite 4)

### **Käsittely**

- Kari Nyssölä esitteli suunnitelmaa

- Keskustelussa nousi esille seuraavaa
  - o korostettiin lähtökohtaa, että katsotaan koko työvoimaa, myös jo työelämässä olevaa väestöä ja sen osaamisen kehittämistarpeita
  - o Työssä olevien huomiointi ja työvoimareservien huomiointi tärkeää. Tarkastelussa noin 80-100 ammattialaa.
  - o Kysymyksenä nousi esiin, miten huomioidaan kasvualat, uudet nousevat alat ammattiluokituksessa ja toisaalta eri aikavälien välinen jatkumo. Kari Nyyssölä totesi, että keskustelua on käyty TEM kanssa ammattiluokituksen kehittämistä siten, että sitä voitaisiin osaamisen näkökulmasta paremmin hyödyntää. Täytyy pohtia rajapinnat keskipitkän aikavälin ja muiden aikavälien välillä. Luokitusmaailma on tarkoitus rakentaa sellaiseksi, että se palvelee kaikkia aikavälejä. Enemmän keskustelua keskipitkän ja lyhyen välillä.
  - o Nostettiin esiin, että Sitra tekee paljon työtä myös, voisi ehkä tehdä enemmän yhteistyötä Osaamisen johtaminen ja jatkojalostaminen työelämässä tärkeää.
  - o Nostettiin esiin, että huoltovarmuuden ja kriisivalmiuden kannalta tärkeän osaamisen selvitys ollut vuoden verran tekeillä, ja sitä ollaan julkistamassa kesällä. Huoltovarmuuskeskus julkaisee. Selvityshenkilö on haastatellut eri tahoja laajasti. Tullee toive, että ennakkoinneissa ja osaamisen ennakointifoorumissa otettaisiin paremmin huomioon kriisivalmiuteen ja huoltovarmuuteen liittyvät osaamiset. Voi olla, että aloitteilla tullaan foorumia lähestymään.
  - o Esiin nousi, että nykyisellä väestökehityksellä ei pystytä vastaamaan osaamistarpeisiin. Kysymys on, mihin tältä kannalta pitää erityisesti kohdistaa panoksia, jotta vältetään osaamispuutekatastrofeilta.
  - o Esiin nostettiin ilmastoteema. Nousi esille viime kaudella, mitä tarkoittaa osaamistarpeiden kannalta. Kysyttiin, onko tarkoitus jatkaa ilmastoteeman kanssa ennakkoinnissa ja mitä muita ilmiöitä voisi olla? Kari Nyyssölä totesi, että suunnittelussa ei olla vielä niin pitkällä, että oltaisiin ilmiöiteemoja mietitty, mutta ilmasto mahdollinen. Esiin nousi, että viime kaudella tuotetun ilmastoteemaisen raportin tuloksia hyödynnetään mm. alkaneessa Suomen akatemian rahoittamassa tutkimushankkeessa

Merkittiin käyty keskustelu muistiin

## 8 Ensimmäisen OEF-kauden IV synteesiraportti/Hannele Savioja (liite 5)

- Hannele Savioja esitteli synteesiraporttia
- Merkittiin tiedoksi raportti

## 9 Muut asiat

- Todettiin, että seuraavat ENFOn syksyn kokoukset ovat 5.10. klo. 13.00-15.00 ja 25.11. klo 13.00-15.00. Lokakuun kokous järjestetään ”livenä jos mahdollista.”

- Osaamisen ennakointifoorumin ohjausryhmän, ennakointiryhmien puheenjohtajien, varapuheenjohtajien, sihteereiden ja ennakointiasiantuntijoiden tapaamiset ovat 26.10. klo 12-15 ja 14.12. klo 12-15.

## 10 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja totesi, että ennakointityö on edennyt 15 vuoden aikana hyvään suuntaan - yksituumaisuutta on paljon enemmän kuin aiemmin. Keväällä 2023 eduskuntavaalit, ja sitä seuraa uusi hallitus. Toisin sanoen on 1,5 vuotta aikaa työstää, tuottaa ja jakaa kaikkea sitä mitä sitten tuossa nivelkohdassa kohdassa sitten käytetään.

### LIITTEET

- Liite 1 Osaamisen ennakointifoorumin ohjausryhmän asettaminen/OKM:n päätös 10.5.2021
- Liite 2 Muistio koulutustoimikuntajärjestelmän toiminnasta 2017 – 2020  
<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Raportti%20OEFn%201.%20kauden%20toiminnasta%2028.4.2021.pdf>
- Liite 3 Toimintasuunnitelmaluonnos 2021 – 2024
- Liite 4 Ennakointisuunnitelmaluonnos
- Liite 5 Tulevaisuuden yhteistyöverkostot -raportti <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/tulevaisuuden-yhteistyoverkostot>

JAKELU ohjausryhmän jäsenet ja sihteerit